

Correctievoorschrift HAVO

2017

tijdvak 2

Nederlands

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 61 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Correct taalgebruik wordt getoetst bij alle antwoorden van de kandidaat op open vragen.

Voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik worden maximaal 4 scorepunten in mindering gebracht. Onder incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik moet worden verstaan: spelfouten, verkeerd woordgebruik en fouten in de zinsbouw inclusief verkeerde woordvolgorde.

Herhaalde fouten dienen als afzonderlijke fouten te worden geteld.

De aftrekpunten voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik dienen los van de inhoudelijke beoordeling te worden geregistreerd. Ze vormen de laatste beoordelingscomponent van het correctievoorschrift.

Voor fouten met betrekking tot incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik dienen in totaal maximaal 4 scorepunten in mindering te worden gebracht volgens onderstaande aftrekregeling:

0 fouten	0 scorepunten
1 fout of 2 fouten	1 scorepunt
3 of 4 fouten	2 scorepunten
5 of 6 fouten	3 scorepunten
7 of meer fouten	4 scorepunten

Bij een antwoord op een open vraag waarbij de kandidaat niet hoeft te antwoorden in een volledige zin, wordt niet de grammaticaliteit van het antwoord beoordeeld, maar de spelling wel. De reikwijdte van vakspecifieke regel 1 wordt hiermee voor antwoorden op deze open vragen beperkt. Bij de beoordeling van de spelling dient uitgegaan te worden van de schrijfwijze volgens de Leidraad bij de Woordenlijst Nederlandse Taal (het Groene Boekje).

Deze aftrekregeling geldt onverkort voor alle kandidaten.

- 2 Het is de kandidaat niet toegestaan telegramstijl te gebruiken bij vragen waarbij in volledige zinnen moet worden geantwoord. Aan een antwoord dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend.
- 3 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.
- 4 Wanneer een antwoord op een open vraag het maximum aantal woorden overschrijdt, worden alleen de woorden van het antwoord tot het toegestane maximum in de beoordeling betrokken met inachtneming van vakspecifieke regel 3.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

*Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag die betrekking heeft op de hoofdgedachte van de tekst worden 2 scorepunten toegekend.
Aan het juiste antwoord op de overige meerkeuzevragen wordt 1 scorepunt toegekend.*

Tekst 1 Typically Nederlands

1 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- VU en TU kondigen aan dat de voertaal vanaf 2018 Engels zal zijn / 'De Tilburgse collegevoorzitter ... in deze beweging.' (regels 20-27) 1
- Marianne Thieme hield een betoog in het Engels (voor de betogers in het Maagdenhuis) 1

*Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.
Beoordeel de spelling en grammatica.*

2 maximumscore 1

(alinea) 6

3 maximumscore 1

(alinea) 13

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 5

De kern van een goed antwoord is:

per juist element, in de juiste relatie

1

*Maximumlengte van het antwoord: 60 woorden.
Beoordeel de spelling en grammatica.*

5 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

want het gaat om (de tegenstelling tussen) hogeropgeleide migranten die geen Nederlands hoeven te leren en (veelal) lageropgeleide migranten die wel Nederlands moeten leren / want terwijl (veelal) hogeropgeleiden geen Nederlands hoeven te leren, moeten lageropgeleiden dat wel.

Opmerking

Als een van de tegenstellingen (hogeropgeleid - lageropgeleid of geen Nederlands - wel Nederlands) ontbreekt maximaal 1 scorepunt toekennen.

*Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.
Beoordeel de spelling en grammatica.*

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is: <ul style="list-style-type: none"> • Zowel allochtone werkzoekenden als Nederlandse academici / Beide groepen beheersen de gewenste taal onvoldoende voor het (vinden van) werk • In beide gevallen moeten mensen zich aanpassen <p><i>Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.</i> <i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	1 1
7	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • 'Draaisma bijvoorbeeld vreest dat ook het voortgezet onderwijs Engelstalig zal worden om zo beter aan te sluiten op de Nederlandse universiteiten.' (regels 115-119) • 'Hij legde uit dat vooral de kwaliteit van de geesteswetenschappen¹⁾ te lijden zal hebben onder de opgelegde omschakeling.' (regels 122-125) 	1 1
8	maximumscore 4 De kern van een goed antwoord is: vier van onderstaande: <ul style="list-style-type: none"> – Een Nederlandse docent die in het Engels uitlegt, doet dat summierder. – Een Nederlandse docent die in het Engels uitlegt, spreekt zo'n twintig procent langzamer dan normaal. – In het Engels denken Nederlandse studenten minder goed dan in hun moedertaal. – Er gaan door het rudimentaire Engels in werkgroepen veel nuances verloren. – We ontzeggen buitenlandse studenten de Nederlandse denktraditie. <p>per juiste verklaring</p> <p><i>Opmerking</i> <i>fout: Het aantal cursisten dat zakt, neemt toe.</i></p> <p><i>Maximumlengte van het antwoord: 60 woorden.</i> <i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	1
9	D	1
10	B	1
11	D	1
12	A	1

Vraag	Antwoord	Scores
13	B	1
14	C	2
15	maximumscore 1 1 en 3	

Tekst 2 De wilskrachtige is een gewoontedier

16	A	1
17	maximumscore 1 (alinea) 6	
18	maximumscore 1 (alinea) 11	
19	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is: <ul style="list-style-type: none"> • Wilskrachtige mensen kiezen vaker het verstandige alternatief / beheersen zich vaker • (en) doen dat sneller / twijfelen veel korter over hun keuze / nemen sneller een besluit <p><i>Maximumlengte van het antwoord: 20 woorden. Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	1 1
20	A	1
21	B	1
22	maximumscore 3 De kern van een goed antwoord is: <ul style="list-style-type: none"> • Kies één doel tegelijk • Train je wilskracht • Bouw routines op / Ontwikkel nieuwe gewoontes <p><i>Maximumlengte van het antwoord: 20 woorden. Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	1 1 1

Vraag	Antwoord	Scores
23	<p>maximumscore 3</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het kost weinig moeite om verleidingen te weerstaan • Ze kunnen innerlijke conflicten omzeilen (met routines) • Hun wilskracht blijft beschikbaar voor noodgevallen / Hun tankje wilskracht blijft gevuld voor noodgevallen <p><i>Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.</i> <i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
24	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <p>Wilskrachtige mensen hoeven geen impulsen te onderdrukken, want ze voelen die niet.</p> <p><i>Maximumlengte van het antwoord: 20 woorden.</i> <i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	
25	<p>maximumscore 2</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doordat mensen al hun wilskracht in het bereiken van andere dingen stoppen (zoals zakelijke succes) / Doordat er veel wilskracht wordt gebruikt voor andere zaken (zoals zakelijk succes) • lukt het niet meer om de wilskracht in te zetten (om af te vallen / om minder/gezonder te eten) / raakt de wilskracht (om af te vallen / om minder/gezonder te eten) op <p><i>Opmerking</i> <i>Goed voor 2 scorepunten:</i> <i>Er is sprake van egodepletie.</i></p> <p><i>Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.</i> <i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	<p>1</p> <p>1</p>
26	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <p>Je moet je eerst bewust zijn van ongewenst gedrag.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Fout: Het gaat om bewustwording.</i></p> <p><i>Maximumlengte van het antwoord: 15 woorden.</i> <i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	
27	A	1
28	A	1

Tekst 3 Ban de barbecue uit Vondelpark

29 D 1

30 maximumscore 4

De kern van een goed antwoord is:

hoofdstandpunt	Er moet een barbecueverbod komen in het Vondelpark.
argument	Er ontstaat schade aan plant en dier.
argument	Veel andere bezoekers hebben last van de barbecueënde mensen / kunnen niet meer genieten.
argument	Er blijft te veel afval achter.

per juist element, in de juiste relatie 1

Opmerking

De argumenten mogen in een andere volgorde staan.

Maximumlengte van het antwoord: 40 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

31 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Het is geen symboolpolitiek want de handhaving van het verbod is geen probleem / want de maatregel kan makkelijk uitgevoerd worden.

Maximumlengte van het antwoord: 20 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Tekst 4 Samen het park opruimen is een beter idee

32 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Er moet geen barbecueverbod komen in het Vondelpark. / Barbecueën moet toegestaan blijven in het Vondelpark.

Maximumlengte van het antwoord: 15 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 4

De kern van een goed antwoord is:

- Persoonlijke aanval: er wordt door die vragen gesuggereerd dat de vereniging oneerlijk is / er wordt beweerd dat de vereniging gefrustreerd is over de laksheid van de gemeente 2
- Vertekenen van het standpunt: het standpunt van de vereniging over het afval van de barbecueërs wordt veranderd in een algemeen afvalprobleem 2

Opmerking

Alleen scorepunten toekennen als de drogrede(n) genoemd is en de uitleg bij deze drogrede(n) past.

Maximumlengte van het antwoord per drogrede(n): 35 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

34 D 1

Overkoepelende vragen bij tekst 3 en 4

---

35 maximumscore 1

‘Op een drukke dag zal naar schatting drie tot vijf procent van de bezoekers barbecueën’ (tekst 4, regels 4-6)

36 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

(De twee nuanceringen zijn:)

- Een groot deel van de barbecueërs ruimt zijn eigen rommel op 1
- Het afvalprobleem wordt niet alleen veroorzaakt door de barbecueërs 1

Maximumlengte van het antwoord: 35 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik

---

37 Regeling met betrekking tot incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik in de antwoorden op open vragen

Voor fouten met betrekking tot incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik dienen in totaal maximaal 4 scorepunten in mindering te worden gebracht volgens onderstaande aftrekregeling:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Zie Vakspecifieke regel 1 voor exacte aanwijzingen omtrent aftrek.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf.

Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 26 juni.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1 Daniël Rovers, Trouw, 18 april 2015

tekst 2 Iris Pronk, Trouw, 4 juli 2015

tekst 3 Olaf Paulus van Pauwvliet, Het Parool, 23 april 2015

tekst 4 Martijn Hoffmans, Het Parool, 23 april 2015

tekstfragment 1 <http://resetpersonaltraining.nl/de-valkuil-van-wilskracht/>, geraadpleegd op 31 mei 2016

tekstfragment 2 <https://personalbodyplan.com/blog/post/wilskracht-daar-heb-je-op-de-lange-termijn-helemaal-niets-aan,595>, geraadpleegd op 31 mei 2016